

Miljødagen 2022, Thor Asbjørn Lunaas

Tilrettelegging for bruk av gjenbruk i N200 og kontrakter

Statens vegvesen

agenda

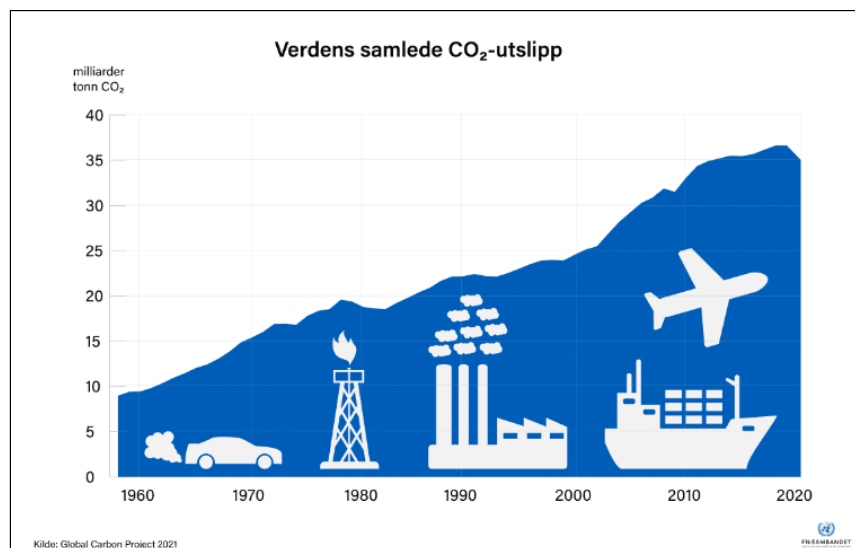
- Endringer i N200
- Endringer som BH
- Endringer som EN

Statens vegvesen: Klimagassutslipp fra bygging, drift og vedlikehold skal halveres innen 2030

Rundt en tredjedel av klimagassutslippene på et anlegg kommer fra bruk av diesel i anleggsmaskiner og transport av masse.

Steinmasser skal utnyttes mer bærekraftig – som mer **bruk av kortreist stein**.

Bruk av resirkulert asfalt vil i de fleste tilfeller være en veldig god anvendelse av kortreist stein. Og – ikke minst – gjenbruk av bindemiddelet vil bidra vesentlig i klimagassregnskapet.

Mange byggherrer: Statens vegvesen har ansvar for helheten

Statens vegvesen

Myndighet og regelverk i Vegdirektoratet er til for alle vegeiere. Enheten jobber med hele vegtransportsystemet.

Byggherrer

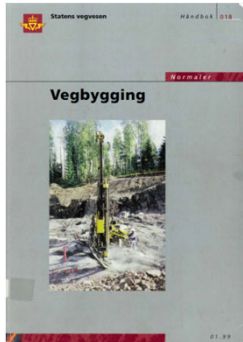
- Statens vegvesen
- Fylkeskommuner (11)
- Kommuner (356)
- Nye Veier AS

Vegnormalene, herunder N200 Vegbygging, inngår i dette felles regelverket

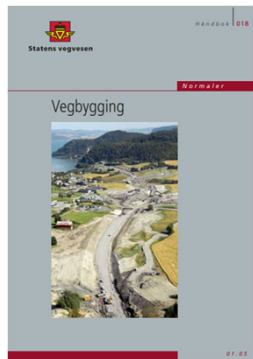
Ny N200 Vegbygging

1980

1999

2005

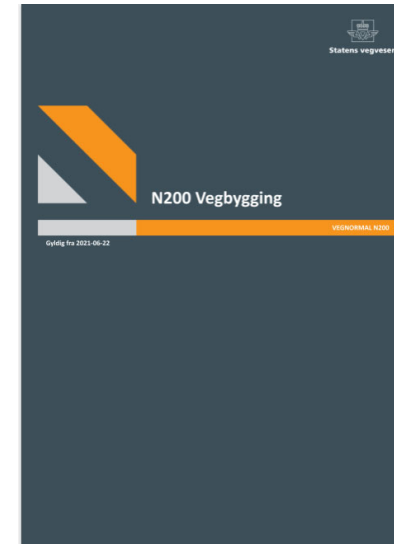
2011

2014
N200!

2018

2021

Fjernet «bør»-krav
Rendyrket «skal»
Funksjonskrav(?)
DIGITAL

2022:

Økende fokus på bærekraft (og funksjonskrav)

➔ Utredet status for ulike gjenvinningsmaterialer

Ønske om **raskt å få oppdatert mht. resirkulert asfalt** (kontrakter 2023)

➔ Aksept for «enkel høring» innenfor bransjen i sommer

Ny N200
01.11.2022

Hva er resirkulert asfalt (RA)?

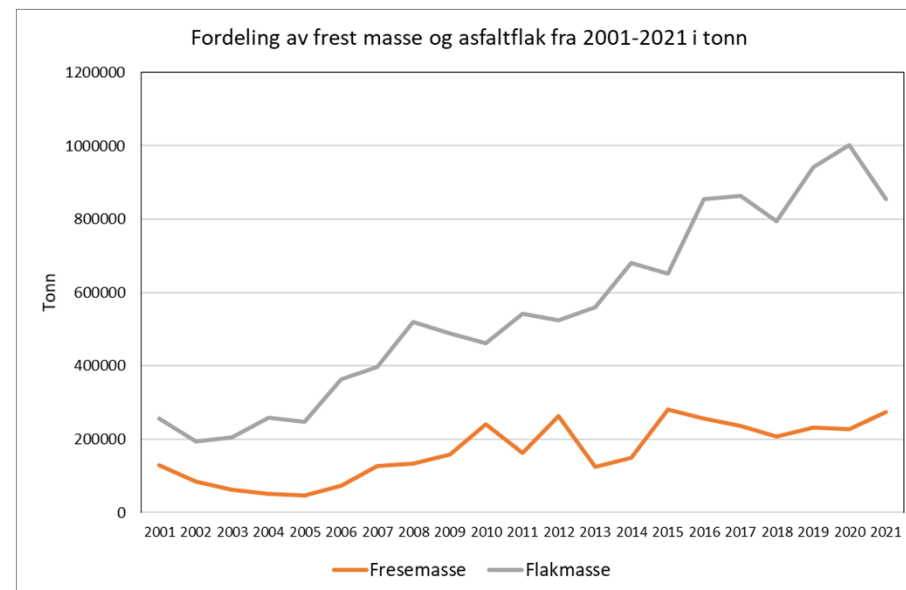
- Asfaltgranulat fra fresing av dekker

- Knuste og sorterte flakmasser fra oppgraving

- Overskuddsmasser fra asfaltproduksjon

Kilde: Årsrapporter KFA

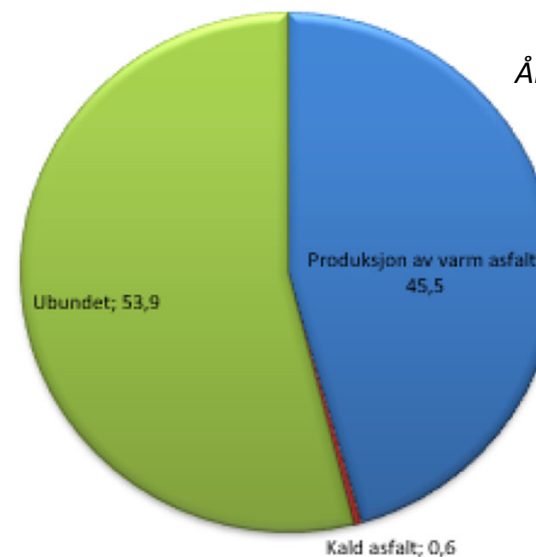
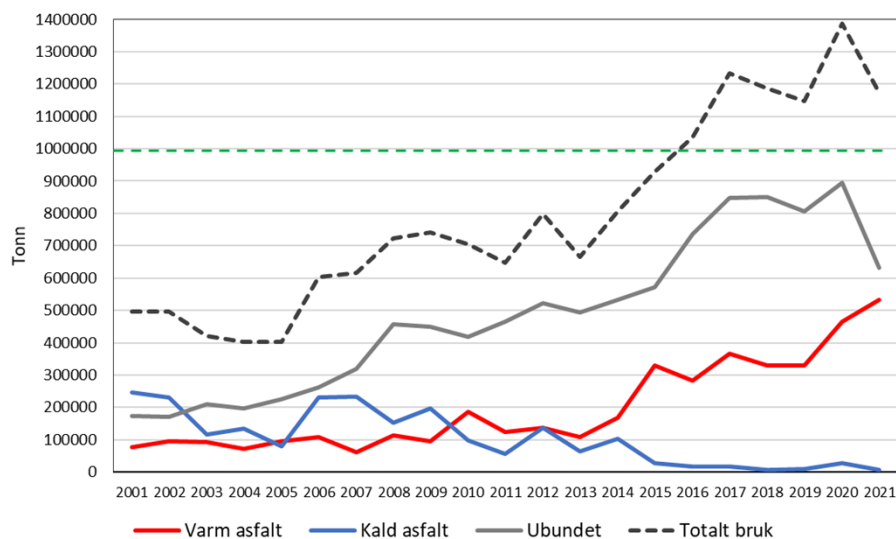
Verdifulle materialer! Kan gjenbrukes 100 %, og flere ganger

Litt historikk

- God tradisjon for gjenvinning av asfalt i Norge (KFA-ordningen en nøkkel til suksess)
- Vi har i mange år hatt nær 100 % gjenvinning, hvorav den største andelen har gått til ubunden bruk
- For å bidra til å nå klimamål bør større andel av resirkulert asfalt gå til «høyverdig gjenbruk»
- Ønsker å legge enda bedre til rette for dette i N200

Kilde: Årsrapporter KFA

Anvendelse av retur-asfalt fra 2001-2021 i tonn

Årsrapport KFA 2021

Generelle endringer for resirkulert asfalt i revidert N200 (2022)

- Klarere definisjoner av resirkulert asfalt (RA), knust asfalt (Ak) og gjenbruksasfalt (Gja).
- Understreket forhold til gjeldende NS-EN standarder og krav for de normerte massetyper.
- Noe opprydding i struktur og hvor tekst er plassert.
- Sletting av noen gamle og opprettelse av noen nye krav.

Bruk av resirkulert asfalt skal ikke gå på bekostning av asfaltdekkers kvalitet og levetid.

Levetiden har stor betydning for det totale klimagassutslippet.

Hva kan resirkulert asfalt brukes til?

- **Ak**
Ubunden bruk uten tilsetning av nytt bindemiddel

Ak

- **Gja**
Produksjon av gjenbruksasfalt, vanligvis kaldproduksjon

+

+

Gja

- **Normerte massetyper**

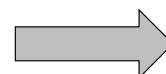
Tilsetning i normerte massetyper (varmproduksjon), f.eks. Ab, Agb, Ag, Ska og Da.

+

+

**Normerte
asfaltdekker**

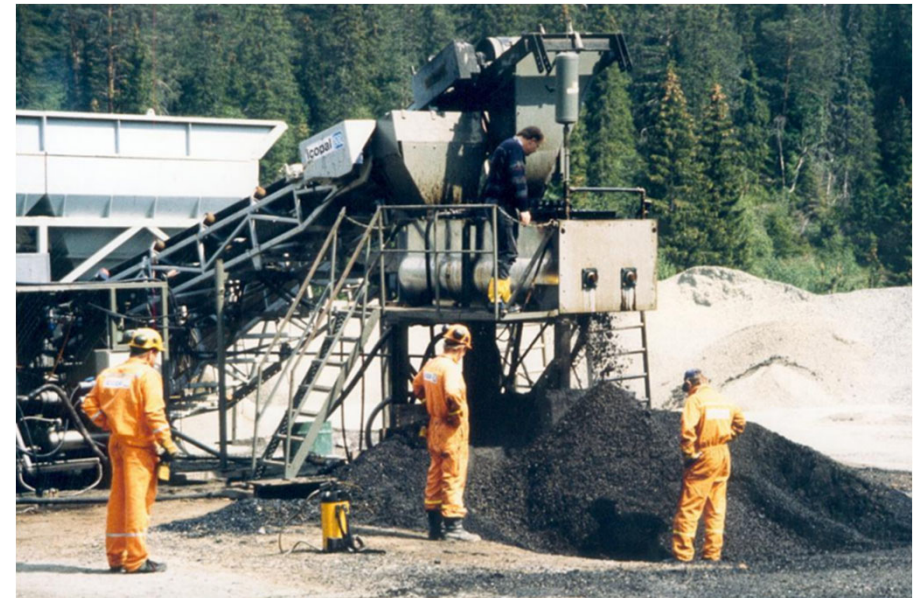
Knust asfalt (Ak) til ubunden bruk

- Frest asfalt eller knuste asfaltflak som ikke tilsettes bindemiddel, hvor det tillates innblanding av Gk eller Fk med inntil 50 %.
- Kan brukes som bærelag ($\text{ÅDT} \leq 1500$ for øvre bærelag, $\text{ÅDT} \leq 5000$ for nedre bærelag) med maksimal tykkelse 10 cm.
- Kan brukes som forkilingsmasse, som anleggsdekke eller midlertidig dekke ved lav trafikk. Der Ak brukes til forkilning regnes den ikke som et separat lag, men massen skal ha bærelagskvalitet.
- Krav til korngradering, grensekurver gjelder for tørket Ak-masse.
- Krav om minst 5 % vanninnhold ved komprimering er omgjort til anbefaling, og er ikke lenger et spesifikt tallkrav.
«For å oppnå tilstrekkelig komprimering trengs rikelig med vanning og tung statisk valsing.»

Gjenbruksasfalt (Gja)

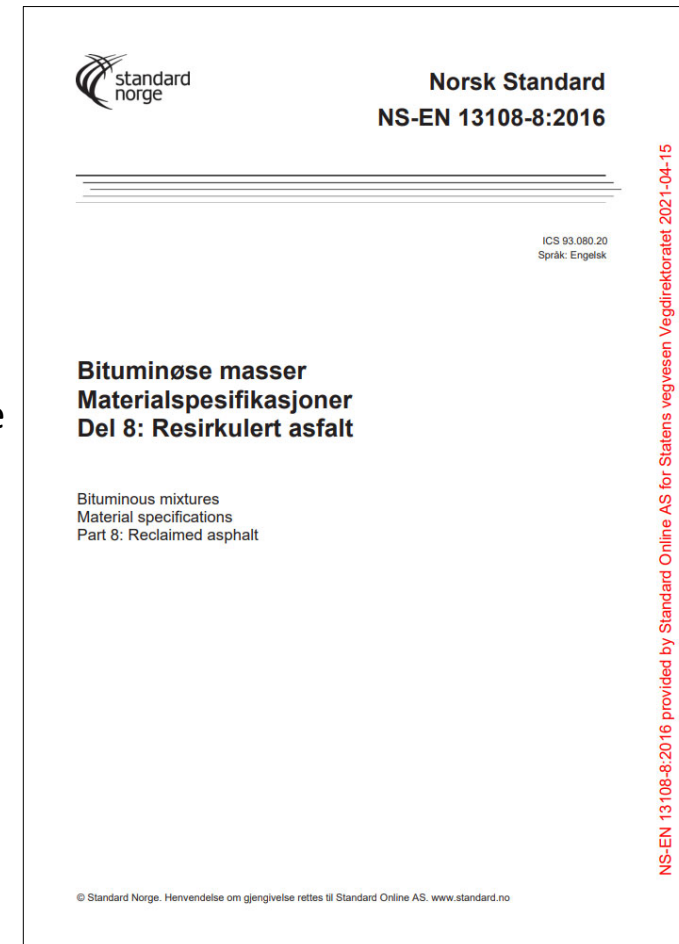
- Knust asfalt tilsatt bituminøst bindemiddel, eventuelt også med tilsetning av en mindre mengde nytt steinmateriale for å justere kornfordelingen.
- Brukes primært som **bærelag** (ÅDT $\leq$ 3000 for øvre bærelag, ÅDT $\leq$ 5000 for nedre bærelag), men kan også benyttes som **slitelag ved lav trafikk** (ÅDT $\leq$ 300).
- Bindemiddel tilsettes i form av skumbitumen eller bitumenemulsjon.
- Produseres vanligvis kaldt i blandeverk eller på veg.
- Gja skal proporsjoneres, og tilsiktet sammensetning skal dokumenteres både ved produksjon i verk og på veg.
- Nytt krav: Gja skal komprimeres umiddelbart etter utlegging.

Resirkulert asfalt (RA) som tilsetning i normerte massetyper

- Resirkulert asfalt i normerte massetyper betraktes som høyverdig gjenbruk av asfalt.
- Som tilsetning i produksjon av ny, varmprodusert asfalt vil RA gi høyest miljømessig gevinst fordi:
  - eksisterende bindemiddel i RA medfører at tilsatt mengde nytt bindemiddel kan reduseres
  - steinmaterialene i RA er (normalt) av høy kvalitet og bør gjenbrukes høyt oppe i vegkonstruksjonen. Uttak av nye høykvalitetsmasser kan reduseres.
- RA til varm verksblandet asfalt skal tilfredsstillere kravene og være deklarerert i samsvar med reglene i NS-EN 13108-8

Viktige endringer for bruk av RA i normerte massetyper

- Krav til normerte massetyper skal oppfylles uavhengig om det tilsettes RA og hvilken mengde RA som tilsettes.

Krav 4.190 **SKAL** Gjeldende fra 22.06.2021
Ved verksproduksjon av varmblandet asfalt skal andelen resirkulert asfalt i normerte massetyper begrenses i henhold til [Tabell 4.43](#).

Tabell 4.43 – Maksimalt tillatt andel av tilsatt resirkulert asfalt, % (vekt)

Tilsatt bindemiddel	Lag	Masstype	Trafikkmengde, ÅDT	Tilsetning av resirkulert asfalt, maks	
				Kald tilsetning	Forvarmet tilsetning
Polymermodifisert bitumen	Alle	Alle ^a	Alle	10 %	10 %
Vegbitumen	Slitelag	Alle ^a	Alle	10 %	10 %
		Ab	≥ 5000	15 %	25 %
		Agb	< 5000	15 %	40 %
		Ma ^b	< 3000	15 %	40 %
	Bindlag, avrettingslag	Alle	Alle	25 %	40 %
Bærelag	Ag	Alle	25 %	40 %	

a Forutsatt dokumentasjon av resirkulert asfalt med hensyn på bindemiddelinnhold, samt steinmaterialets kornfordeling og kulenølleverdi

b Vil normalt kreve spesielle tiltak for å aktivere bindemiddelet i den resirkulerte asfalten og ivareta massens fleksibilitet

- Begrensninger på tilsetning av RA fjernes i N200, med unntak av PMB-masser.
- Noen krav som henger sammen med tabellen er fjernet, og andre krav er spesifisert bedre.

RA i masser med PMB

- Krav om **maksimalt 10 % andel RA** inn i polymermodifisert asfalt beholdes, uavhengig av bruksområde.

Begrunnet ut fra oppfølging av feltforsøk, herunder grundige laboratorieundersøkelser.

«Statens vegvesen har i ettertid tillatt opptil 10 % tilsetning av umodifisert gjenbruk i masser med PMB. I dette prosjektet ser 15 % tilsetning ut til å gi en begynnende, men ikke vesentlig svekkelse. Siden PMBens respons på tilsetning av umodifisert bitumen bl.a. avhenger av mengde polymer i fersk PMB og polymerens egenskaper så synes maksimalt 10 % tilsetning å være en fornuftig og ikke for konservativ grense»

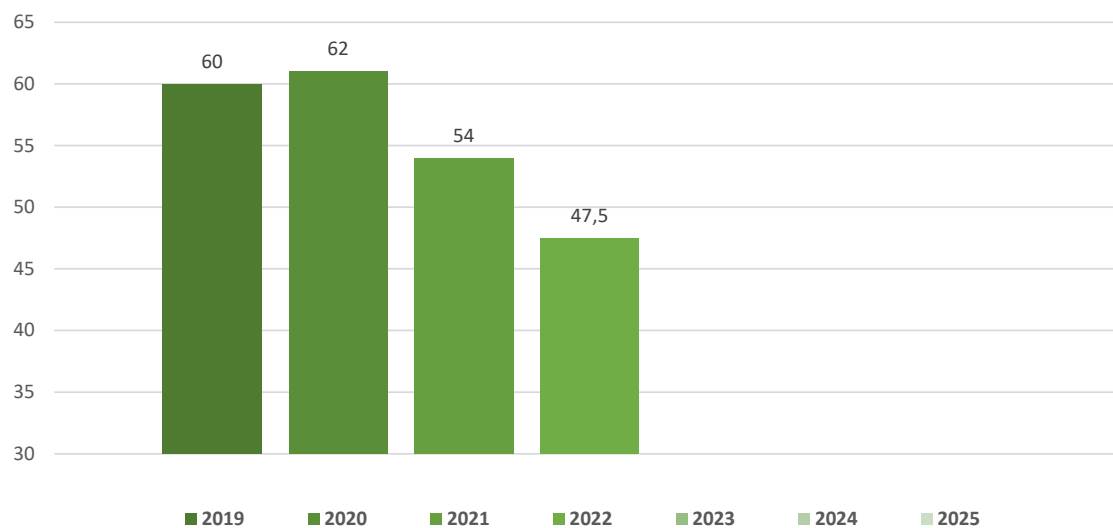
Oppsummert, ny versjon av N200 og bruk av RA:

- Bruk av resirkulert asfalt reduserer behovet for nye råvarer (både tilslag og bitumen). Den største reduksjon i klimagassutslipp oppnås ved bruk av resirkulert asfalt i normerte massetyper fordi bindemiddelet i returafalten utnyttes best der. Bitumen er den største miljødriveren i asfalt.
- N200 åpner nå opp for en større andel resirkulert asfalt i normerte asfaltmasser.
- Det gjøres i tillegg noen endringer i begreper og krav, blant annet knyttet til Ak og Gja.
- **Ny versjon N200 gjøres tilgjengelig fra 1. november 2022, slik at den kan benyttes i kontrakter fra 2023.**

Hva har vi oppnådd?

Emission kg CO2 per tonne asphalt (A1 – A5)

Statens vegvesen

Kravet om klimavennlig asfalt gir resultater for Statens vegvesen

27.1.2022 10:10:25 CET | [Statens vegvesen](#)

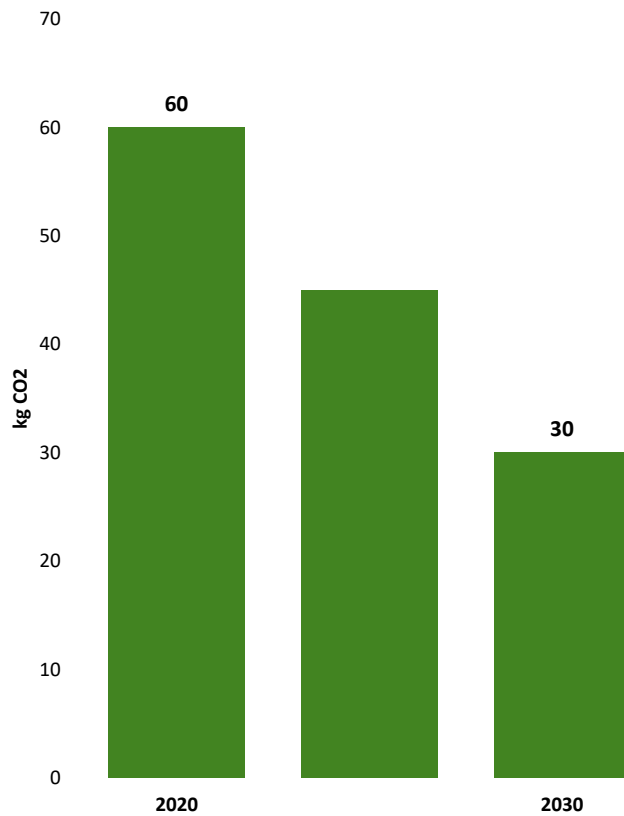
Tallene er klare: CO2-vektingen av asfaltkontraktene reduserer utslippene.

Klima

- **Mål: Redusere utslipp av CO2 i asfaltkontraktene med 50 % innen 2030**

Strategi:

EPD

Kontraktene

Forutsigbar

Raskt og enkelt

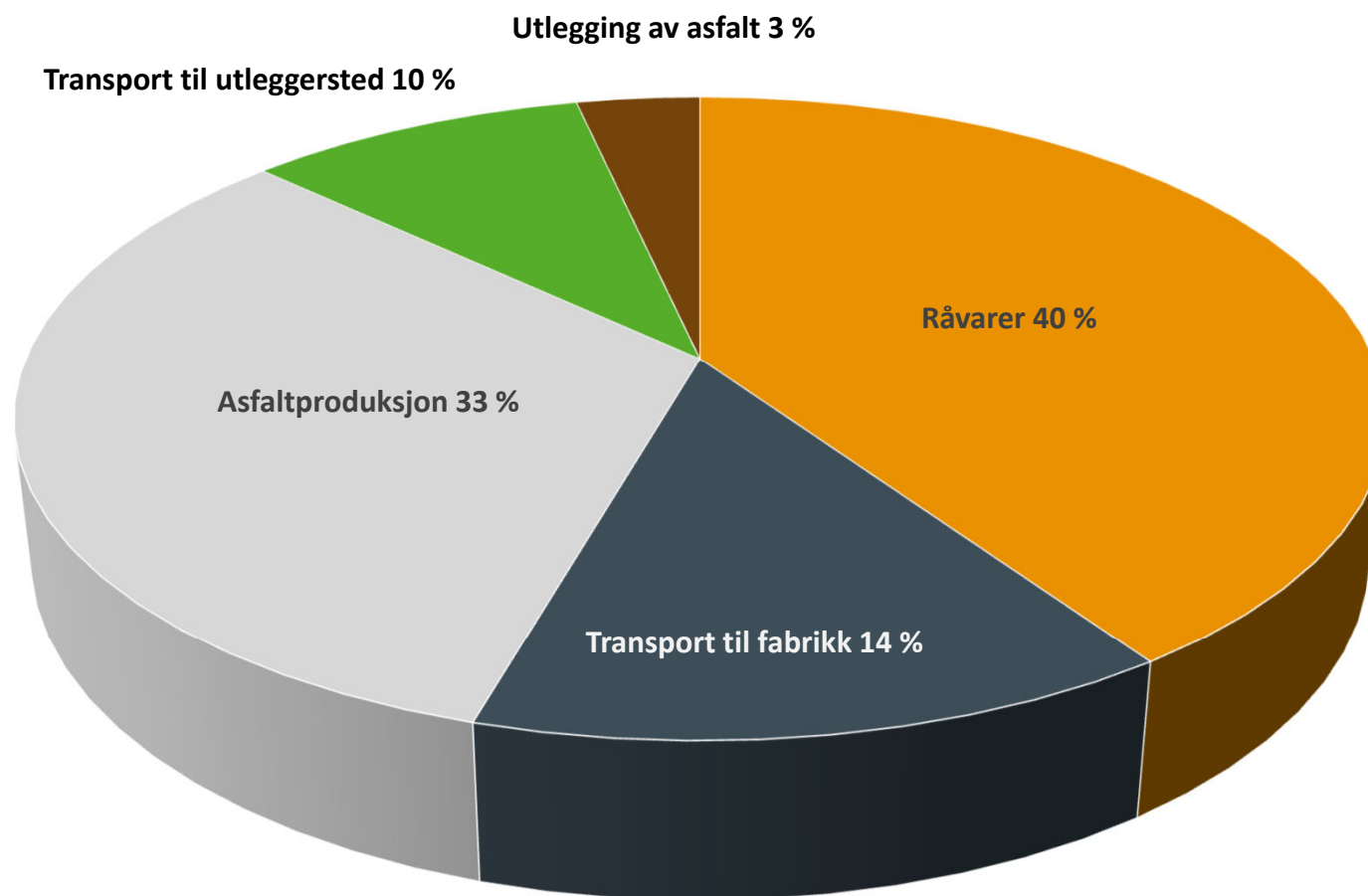
Brukes av alle

Tåle å feile, korrigere

God dialog med bransjen

Regnskap

Fordeling CO2, SVV vedlikeholdskontrakter 2021

Tiltak for å redusere CO2

- **Produksjon av asfalt**
- **Bitumen**
- **Transport**
- **Levetid!!**

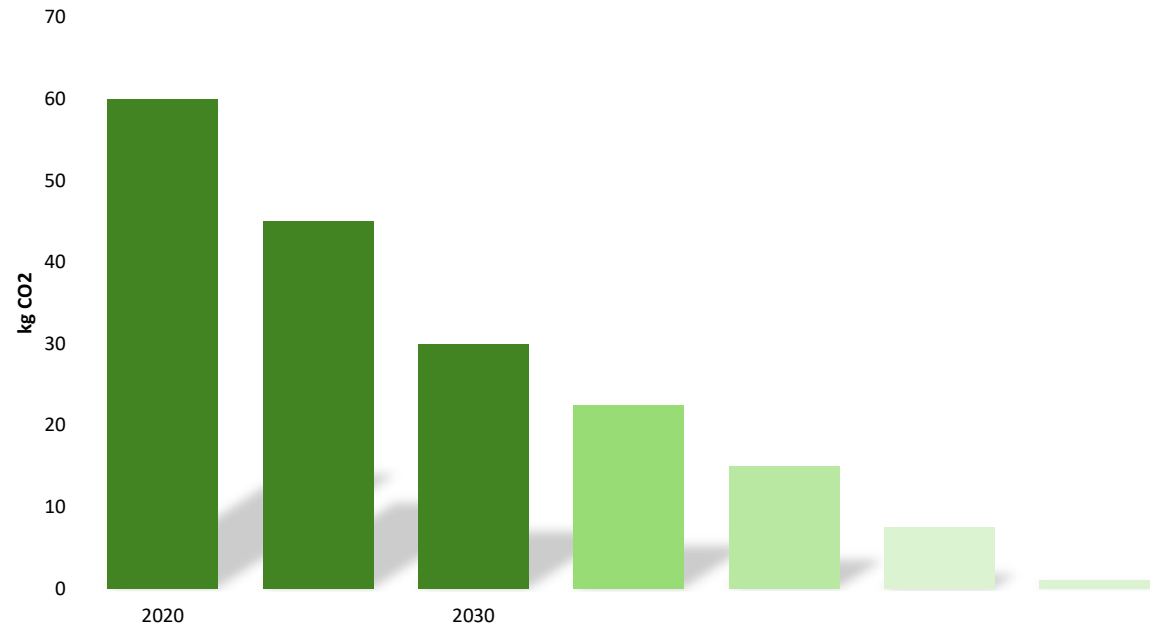

Byggherre

- **Vekting av CO2**
- **Rett bruk**
  - 28.6 Gjenbruk av materialer
    - Frest eller oppgravd asfalt blir entreprenørens eiendom
    - Ikke anleggsmasser
- **Beskrive bruksområde**
  - Nytt slitelag, bindlag, varm asfalt
- **Fresetiltak**
  - Planfresing
  - Traufresing
- Spare jomfruelige masser
- Stopp på bitumen

Klima – reduksjon av CO2

- Levetid
- Andre kontraktstyper
  - Funksjonskrav
    - Egenskapskrav og vekting av CO2
  - Andre teknikker
  - Andre massetyper
  - Alternative råvarer
  - Andre oppgjørsformer
- Fjern begrensninger resirkulert asfalt
- Riktig tiltak
- Tak på utslipp

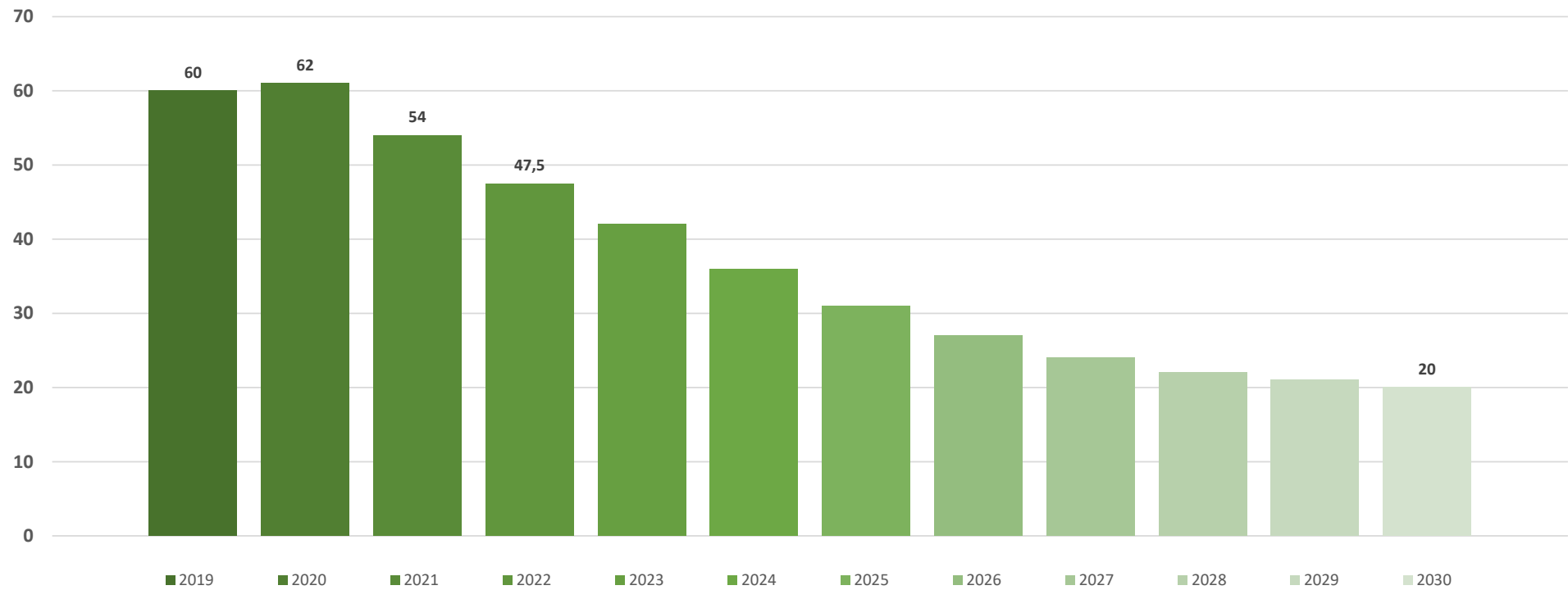

Entreprenør

- Rett bruk av resirkulert asfalt
- Mottakskontroll
- Tilstrekkelig areal
- Dokumentasjon
- Tilsetting i verk

Adjusted goal

Emission kg CO2 per tonne asphalt

Suksessfaktorer

- **Mål**
- **Strategi,**
  - langsiktig, forutsigbar
- **Samarbeid med bransjen – tillit**
- **BH bruker kontrakten**
- **Lønnsomt**

- Bruker EPD
- Ta i bruk EN kunnskap
- Enkelt, raskt
- Villig til endringer
- Kan bruke av flere

Takk for oppmerksomheten!